

Evropska socijalna Povelja

Evropska socijalna Povelja

Instrument Saveta Evrope za zaštitu ljudskih prava

Evropska socijalna povelja (u daljem tekstu Povelja) ustanovljava prava i slobode, te uspostavlja mehanizme kojima se garantuje njihovo poštovanje od strane država – ugovornih strana. Nedavno je revidirana, tako da dopunjena Evropska socijalna povelja iz 1996. godine, koja je stupila na snagu 1999. godine, postepeno zamenjuje tekst inicijalne Povelje iz 1961. godine.

Tabela u dodatku pokazuje **koje su zemlje potpisale i ratifikovale Povelju.**

Prava zajemčena Poveljom

Prava zajemčena Poveljom se tiču pojedinaca u njihovom svakodnevnom životu.

→ Stanovanje:

- pristup stambenom smeštaju odgovarajućeg standarda;
- smanjenje broja beskućnika; ciljana stambena politika za ugrožene kategorije;
- procedure za ograničenje nasilnog izbacivanja ;
- podjednak pristup socijalnim stanovima za strance;
- izgradnja stanova u skladu sa potrebama porodica.

→ Zdravstvo:

- pristupačne i efikasne zdravstvene ustanove, za sve;
- zdravstvena politika usmerena ka sprečavanju oboljenja, a naročito garantovanje zdrave okoline;
- uklanjanje rizika na poslu da bi se obezbedilo da je sigurnost na radu predviđena zakonom, i garantovana u praksi;
- zaštita materinstva;

→ **Obrazovanje:**

- besplatno osnovno i srednje obrazovanje;
- besplatne i efikasne usluge profesionalne orijentacije;
- pristup početnim obukama (opšte i usmereno srednješkolno obrazovanje), univerzitetsko i drugo više obrazovanje, profesionalno obrazovanje, uključujući kontinuirano obrazovanje,
- specijalne mere za nastanjene strance;
- uključivanje djece sa posebnim potrebama u redovno školovanje;
- obezbediti licima sa posebnim potrebama pristup obrazovanju i profesionalnu obuku u okviru redovnih mehanizama.

→ **Zapošljavanje:**

- zabrana prisilnog rada,
- zabrana zapošljavanja djece do 15 god.
- posebni uslovi rada za decu između 15 i 18 god.
- pravo pojedinca da zaradjuje za život na poslu koji je slobodno odabrao;
- socijalna i ekonomska politika usmerena ka obezbedjenju pune zaposlenosti;
- pravični uslovi rada u odnosu na naknadu i broj radnih sati;
- zaštita protiv seksualnog i psihološkog zlostavljanja;
- pravo udruživanja u sindikate ili udruženja zaposlenih u cilju zaštite ekonomskih i socijalnih interesa; sloboda u odlučivanju da li će im se pridružiti ili ne;
- promovisanje zajedničkih konsultacija, kolektivnog pregovaranja, mirenja i dobrovoljne arbitraže;
- zaštita u slučaju otkaza;
- pravo na štrajk;
- pristup radu za osobe sa posebnim potrebama.

→ **Pravna i socijalna zaštita:**

- pravni status dece;
- postupanje prema maloljetnim delikventima;
- zaštita protiv zlostavljanja i maltretiranja;
- zabrana protiv bilo koje vrste iskorištavanja (seksualnog ili drugog);
- zakonska zaštita porodice (ravnopravnost supružnika jedno prema drugom i prema deci), zaštita dece u slučaju raspada porodice;
- pravo na socijalnu sigurnost, socijalnu pomoć i socijalno staranje;

- pravo na zaštitu od siromaštva i društvenog isključenja;
- dečija zaštita;
- posebne mere za staranje o starijim licima.

→ **Kretanje ljudi:**

- pravo na spajanje porodice;
- pravo državljana da napuste zemlju;
- proceduralne garancije u slučaju proterivanja;
- pojednostavljenje imigracionih formalnosti.

→ **Zabrana diskriminacije:**

- pravo žena i muškaraca na jednak tretman i jednake mogućnosti zapošljavanja;
- garancija da će se prema svim domaćim licima i strancima sa legalnim boravkom u zemlji koji i/ili rade, prava zajemčena Poveljom biti primenjena bez obzira na rasu, pol, uzrast, boju, jezik, veru, mišljenje, nacionalno ili socijalno poreklo, zdravstveno stanje ili pripadnost nacionalnoj manjini;
- zabrana diskriminacije na osnovu porodične odgovornosti;
- pravo osoba sa posebnim potrebama na društvenu integraciju, učešće u životu zajednice

Zemlje članice Evrope i Evropska socijalna Povelja Situacija 03/03/2010

Države članice	Potpis	Ratifikacija	Prihvatanje sistem kolektivnih žalbi
Albanija	21/09/98	14/11/02	
Andora	04/11/00	12/11/04	
Armenija	18/10/01	21/01/04	
Austrija	07/05/99	29/10/69	
Azerbejdžan	18/10/01	02/09/04	
Belgija	03/05/96	02/03/04	23/06/03
Bosna i Hercegovina	11/05/04	07/10/08	
Bugarska	21/09/98	07/06/00	07/06/00
Hrvatska	06/11/09	26/02/03	26/02/03
Kipar	03/05/96	27/09/00	06/08/96
Česka Republika	04/11/00	03/11/99	
Danska	03/05/96	03/03/65	
Estonija	04/05/98	11/09/00	
Finska	03/05/96	21/06/02	X
Francuska	03/05/96	07/05/99	07/05/99
Gruzija	30/06/00	22/08/05	
Holandska	29/06/07	27/01/65	
Grčka	03/05/96	06/06/84	18/06/98
Mađarska	07/10/04	20/04/09	
Island	04/11/98	15/01/76	
Irska	04/11/00	04/11/00	04/11/00
Italija	03/05/96	05/07/99	03/11/97
Letonija	29/05/07	31/01/02	

Lichtenštajn	09/10/91		
Litvanija	08/09/97	29/06/01	
Luksemburg	11/02/98	10/10/91	
Malta	27/07/05		
Moldavija	03/11/98	08/11/01	
Monaco	05/10/04		
Crna Gora	22/03/05	03/03/10	
Holandija	23/01/04	03/05/06	03/05/06
Norveška	07/05/01	07/05/01	20/03/97
Poljska	25/10/05	25/06/97	
Portugalija	03/05/96	30/05/02	20/03/98
Rumunija	14/05/97	07/05/99	
Ruska Federacija	14/09/00	16/10/09	
San Marino	18/10/01		
Srbija	22/03/05	14/09/09	
Slovačka	18/11/99	23/04/09	
Slovenija	11/10/97	07/05/99	07/05/99
Spanija	23/10/00	06/05/80	
Švedska	03/05/96	29/05/98	29/05/98
Švajcarska	06/05/76		
« Bivša jugoslovenska rep. Makedonija »	27/05/09	31/03/05	
Turska	06/10/04	27/06/07	
Ukrajina	07/05/99	21/12/06	
Velika Britanija	07/11/97	11/07/62	
Broj zemalja 47	2 + 45 = 47	13 + 30 = 43	14

Datumi naznačeni maslinu odgovaraju datumima potpisivanja ili ratifikacije Povelje iz 1961. godine; ostali datumi odgovaraju datumima potpisivanja ili ratifikacije revidirane Povelje iz 1996. godine.

* Zemlje čija je ratifikacija bila neophodna da bi Protokol iz 1991. godine stupio na snagu. U praksi, odlukom Komiteta ministara taj Protokol se već primenjuje.
 x* Zemlje koje su priznale pravo nacionalnim nevladnim organizacijama da podnesu kolektivnu žalbu.

Evropski komitet za socijalna prava

Evropski komitet za socijalna prava (u daljem tekstu Komitet) utvrđuje da li zemlje poštuju obaveze predviđene Poveljom. Njihovih petnaest nezavisnih i nepristrasnih eksperata bira Komitet ministara Saveta Evrope petna šest godina sa mogućnošću jednog reizbora. Komitet utvrđuje da li su nacionalno zakonodavstvo i praksa zemlje ugovornice u skladu sa Poveljom (član 24 Povelje, u skladu sa Torinskim protokolom iz 1991. godine).

→ Sistem nadzora zasnovan na nacionalnim izveštajima

Svake godine države ugovornice podnose izveštaj kojim obaveštavaju kako primenjuju Povelju u zakonodavstvu i u praksi. Svaki izveštaj se tiče neke od prihvaćenih odredaba Povelje.

Komitet pregleda izveštaje i odlučuje da li je situacija u zemlji u skladu sa Poveljom. Ove odluke, poznate kao “zaključci”, se objavljuju svake godine.

Ukoliko država ne preduzme korake u skladu sa odlukama Komiteta, Komitet ministara upućuje “preporuku” toj zemlji, tražeci da se stanje u zakonodavstvu ili praksi promeni. Rad Komiteta ministara priprema Vladin komitet koji čine predstavnici strana ugovornica kojima pomažu posmatrači iz organizacije evropskih poslodavaca i sindikata.

→ Sistem kolektivnih žalbi

U skladu sa Protokolom otvorenim za potpis 1996. godine, a koji je stupio na snagu 1998. godine, žalbe zbog povreda prava iz Povelje mogu se podneti Evropskom komitetu za socijalna prava.

Organizacije koje imaju pravo da podnesu žalbu Komitetu

– *U slučaju da su sve zemlje prihvatile sistem kolektivnih žalbi:*

1. ETUC, BUSINESSEUROPE i IOE¹;
2. Nevladine organizacije koje imaju status učesnika u okviru Saveta Evrope i koje se nalaze na posebnoj listi koju za ove potrebe priprema Vladin Komitet;
3. Nacionalne organizacije poslodavaca i sindikata iz dotičnih strana ugovornica;

– *U slučaju zemalja koje su posebno pristale na to*

4. Nacionalne nevladine organizacije

Žalba mora sadržati sledeće informacije:

- a. ime i kontakt adresu organizacije koja podnosi žalbu;
- b. dokaz da je osoba koja podnosi i potpisuje žalbu ovlašćena da predstavlja organizaciju u čije ime se podnosi žalba;
- c. država protiv koje se žalba podnosi;
- d. naznaka odredaba iz Povelje koje su navodno povredjene;
- e. predmet žalbe, odnosno ukazivanje na činjenice u pogledu kojih dotična država nije navodno obezbedila zadovoljavajuću primenu odredbe, zajedno sa relevantnim argumentima i dokumentacijom;

Žalba se može slobodno podneti na osnovu gorenavedenog, na posebnom formularu. Mora biti na engleskom ili francuskom jeziku u slučaju organizacija navedenih pod 1 i 2. Za ostale kategorije (3 i 4) može biti na zvaničnom ili jednom od zvaničnih jezika dotične zemlje.

1. ETUC: Konfederacija evropskih sindikata, BUSINESSEUROPE: bivši UNICE i IOE: Međunarodna organizacija poslodavaca

Komitet ispituje žalbu, i ukoliko su formalni zahtevi ispunjeni, proglašava je prihvatljivom.

Kada je žalba proglašena prihvatljivom, započinje pismena procedura uz razmenu informacija između strana u pitanju. Komitet može da odluči da održi i javnu raspravu.

Komitet dalje donosi odluku o meritumu žalbe, koju upućuje zainteresovanim stranama i Komitetu ministara u formi izveštaja, koji postaje javan četiri meseca po upućenju.

Na kraju, Komitet ministara usvaja rezoluciju. U slučaju potrebe, može preporučiti da dotična zemlja preduzme specifične mere kako bi se situacija dovela u sklad sa Poveljom.

Posledice primene Povelje u raznim državama

Kao rezultat ovog sistema nadzora države su često menjale zakonodavstvo ili praksu kako bi ih doveli u sklad sa Poveljom. Pojediniosti ovih promena (kao i promene u toku) su opisane u “Pregledu”, koji Sekretarijat Povelje objavljuje jednom godišnje (vidi dole).

→ Gde naći dodatna obaveštenja o Povelji

- Veb sajt Saveta Evrope **www.coe.int/socialcharter** sadrži sve nacionalne izveštaje i informacije o zemljama;
- Baza podataka o Povelji kojoj se može pristupiti preko interneta ili CD Roma što olakšava upoznavanje sa jurisprudencijom Evropskog komiteta za socijalna prava;
- **Zbirka tekstova** sadrži sve osnovne pravne tekstove u celini;
- **Sažeta bibliografija** se redovno ažurira.

Evropska socijalna Povelja

Serbian version

**Department of the European Social Charter
Directorate General of Human Rights and Legal Affairs
Council of Europe
F – 67075 Strasbourg Cedex
social.charter@coe.int**

Cover: Christophe Nutoni – www.creative-instinct.com
Coordination: Directorate of Communication and Research
Printed in the Council of Europe workshops
2010